

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๑/๒๕๔๖

วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายรักเกียรติ สุขชนะ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง มีคำร้องลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายรักเกียรติ สุขชนะ ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง นายรักเกียรติ ฯ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในแต่ละตำแหน่งตามวาระ ๘ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑	กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐)	ยื่นบัญชีวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐
ครั้งที่ ๒	กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ - ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐)	ยื่นเป็นบัญชีเดียว เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐
ครั้งที่ ๓	กรณีเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข (๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐)	ยื่นบัญชีวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๐
ครั้งที่ ๔	กรณีพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข (๑๕ กันยายน ๒๕๔๑)	ยื่นบัญชีวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๑
ครั้งที่ ๕	กรณีพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี ครบ ๑ ปี (๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๑)	ยื่นบัญชีวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๑
ครั้งที่ ๖	กรณีพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข ครบ ๑ ปี (๑๔ กันยายน ๒๕๔๒)	ยื่นบัญชีวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๒

<u>ครั้งที่ ๗</u> กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (๖ กันยายน ๒๕๔๓)	ยื่นบัญชีวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๓
<u>ครั้งที่ ๘</u> กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครบ ๑ ปี (๕ กันยายน ๒๕๔๔)	ยื่นบัญชีวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๔

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาและมีมติเป็นเอกฉันท์ในการประชุมครั้งที่ ๓๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๕ ว่านายรักเกียรติ ฯ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ดังนี้

๑. กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตนเองหรือของกลุ่มสมรส ที่อยู่ในชื่อของนายพิษณุกร อุดรสถิตย์ จำนวน ๒ บัญชี เป็นเงิน ๑๓,๐๐๓,๕๘๓.๘๒ บาท และแสดงรายการหนี้สินของตนว่าเป็นหนี้เงินกู้นายระวี อุ่ณภัทร และนายไพจิตร ก่ออมรทรัพย์ จำนวน ๒๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเท็จ

๒. กรณีเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขไม่แสดงรายการทรัพย์สินเงินฝากธนาคารของตนเอง และ/หรือของกลุ่มสมรส ที่อยู่ในชื่อของนายพิษณุกร อุดรสถิตย์ และนายจิรายุ จรัสเสถียร รวม ๓ บัญชี เป็นเงิน ๒๐,๐๗๗,๘๖๓.๘๒ บาท และแสดงรายการหนี้สินของตนว่าเป็นหนี้เงินกู้ นายระวี อุ่ณภัทร และนายไพจิตร ก่ออมรทรัพย์ จำนวน ๒๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเท็จ

๓. กรณีพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และกรณีพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แล้วหนึ่งปี ไม่แสดงรายการทรัพย์สินเงินฝากธนาคารของตนเอง ที่อยู่ในชื่อของนายพิษณุกร อุดรสถิตย์ และนายจิรายุ จรัสเสถียร รวม ๒ บัญชี และบัตรเงินฝากธนาคารของกลุ่มสมรส ที่อยู่ในชื่อของเรือตรีหญิง พัชรภรณ์ บุญยงค์ และนางสุนทรี วิโรจน์เวชภัณฑ์ รวมเป็นเงิน ๔๐,๐๘๘,๒๔๒.๘๐ บาท

๔. กรณีพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข แล้วหนึ่งปี ไม่แสดงรายการทรัพย์สินเงินฝากธนาคารของตนเอง ที่อยู่ในชื่อของนายพิษณุกร อุดรสถิตย์ และนายจิรายุ จรัสเสถียร รวม ๒ บัญชี เป็นเงิน ๓๐,๖๔๖.๗๕ บาท และปกปิดไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่ดินในท้องที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย จำนวน ๓๕ แปลง ราคา ๑๓,๒๗๕,๐๐๐ บาท ของตนเอง โดยทำนิติกรรมอำพราง โอนสิทธิครอบครองที่ดินดังกล่าวให้แก่นายกิติ ชาติบัญชากร

๕. กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปกติไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่ดินในท้องที่อำเภอผาขาว จังหวัดเลย จำนวน ๓๕ แปลง ราคา ๑๓,๒๗๕,๐๐๐ บาท ของตนเอง โดยทำนิติกรรมอำพรางโอนสิทธิครอบครองที่ดินดังกล่าวให้แก่นายกิติ ชาติบัญชาการ

ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาเพื่อสืบพยาน ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณารวม ๕ ครั้ง

รายละเอียดคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา การเบิกความ และการแถลงการณ์ปิดคดีปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๕ คือ

มาตรา ๒๕๑ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒ “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๓ “เมื่อได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบแล้ว ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมาย ลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีทุกหน้า

บัญชีและเอกสารประกอบตามวรรคหนึ่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นห้ามมิให้เปิดเผยแก่ผู้ใด เว้นแต่การเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาลหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว”

มาตรา ๒๕๔ “ในกรณีที่มีการยื่นบัญชีเพราะเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งหรือตาย ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น แล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบรายงานดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๒๕๕ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้น

พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

เมื่อพิจารณาคำร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาในประเด็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ดังนี้

ประเด็นข้อกฎหมาย

๑. ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่อยู่ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากในขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องไม่เป็น “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนั้น มาตรา ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๕ จึงใช้บังคับกับผู้ถูกร้องไม่ได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ สรุปได้ว่า การให้ความหมายของถ้อยคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปี แม้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือตายก่อนยื่นบัญชี ฯ หลังจากพ้นตำแหน่งให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชี ฯ ที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ดังนั้น “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ย่อมหมายความรวมถึง ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองด้วย เพื่อให้มาตรา ๒๕๕ มีผลใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงเห็นว่า ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับกับผู้ถูกร้องไม่ได้ ฟังไม่ขึ้น เพราะผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ในขณะที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ และผู้ร้องมีอำนาจพิจารณาและร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๕

๒. ผู้ถูกร้องอ้างว่า การตรวจสอบทรัพย์สินโดยผู้ร้อง เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำในเรื่องเดียวกัน ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๒๕๔ นอกจากนี้ผู้ร้องได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนกล่าวหาผู้ถูกร้องว่าร้ายยศผิดปกติ ซึ่งไม่ใช่กรณีกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่น

บัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ แต่กลับนำรายงานสรุปสำนวนการไต่สวนดังกล่าว วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้อง
จงใจยื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จเป็นการไม่ถูกต้อง อีกทั้ง ประธานอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง
คือ นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม ก็มีสาเหตุโกรธเคืองผู้ถูกร้องมาก่อน โดยเมื่อครั้งผู้ถูกร้องเป็นรัฐมนตรี
ประจำสำนักนายกรัฐมนตรีกำกับดูแลการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้มีคำสั่งปลดนายวิรัตน์ ๑
ออกจากกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

พิจารณาแล้วเห็นว่า การตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓
มาตรา ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๕ มีวัตถุประสงค์ต่างกัน คือ มาตรา ๒๕๓ เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง
และความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน มาตรา ๒๕๔ เป็นการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของ
ทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่ง
หรือตาย หากมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองเพื่อให้ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนมาตรา ๒๕๕ เป็นการตรวจสอบ
ถึงความจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควร
แจ้งให้ทราบ โดยเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ดังนั้น การตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ มาตรา ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๕ จึงมิใช่การดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ
ในเรื่องเดียวกัน

สำหรับประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า การใช้สำนวนการไต่สวนของคณะอนุกรรมการไต่สวนกล่าวหา
ผู้ถูกร้องว่าร้ายผิดปกตินำมาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จเป็นการ
ไม่ถูกต้องนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๒๕๔
ไม่มีข้อห้ามมิให้ใช้ข้อมูลจากการไต่สวนกรณีร้ายผิดปกติเพื่อใช้ประกอบการวินิจฉัยว่าจงใจยื่นบัญชี ๑
ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ การดำเนินการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง โดยคณะ
กรรมการ ป.ป.ช. ย่อมกระทำได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ส่วนประเด็น ผู้ถูกร้องมีสาเหตุโกรธเคืองกับนายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม กรรมการ ป.ป.ช.
ทำหน้าที่ประธานคณะอนุกรรมการไต่สวนกรณีผู้ถูกร้องกล่าวหาว่าร้ายผิดปกตินั้น ผู้ถูกร้องสามารถ
ใช้สิทธิคัดค้านอนุกรรมการไต่สวนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๖ (๓) เมื่อผู้ถูกร้องไม่ใช้สิทธิคัดค้านไว้ จึงไม่อาจ
ยกขึ้นกล่าวอ้างได้

๓. ผู้ถูกร้องอ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ และมาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น ไม่ใช่บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงไม่ต้องรับผิดชอบจากการกระทำใจของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่รู้และไม่ตั้งใจด้วย และการจงใจปกปิดของคู่สมรสก็เป็นเหตุเฉพาะตัวไม่ใช่เหตุลักษณะคดี จึงไม่อาจนำการจงใจของคู่สมรสหรือบุตรมาลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ เป็นการยื่นบัญชีโดยผู้ถูกร้อง เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และผู้ถูกร้องต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานทุกหน้าเท่ากับผู้ถูกร้องได้รับรองความถูกต้องของบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบกับการจงใจปกปิดบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสและบุตรได้

๔. ผู้ถูกร้องอ้างว่า คำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดและห้ามมิให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ชอบ ขัดต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๔๔ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ คำว่า “ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” หมายความว่า นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองอันเป็นมูลเหตุที่จงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ถ้าผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกตำแหน่งหนึ่งและไม่ได้จงใจยื่นบัญชี ฯ เป็นเท็จในตำแหน่งนั้นก็จะไม่มีผลต่ออีกตำแหน่งหนึ่ง เพราะเป็นเรื่องต่างกรรมต่างวาระ

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น เนื่องจากในช่วงแรกที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๗ วรรคสี่ ยกเว้นให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไม่สิ้นสุดสมาชิกภาพ ดังนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในช่วงบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ไม่มีข้อความใดที่บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องรับผิดชอบเฉพาะการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินเฉพาะตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งเท่านั้น

โดยสรุปข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในประเด็นข้อกฎหมายเพื่อมิให้ผู้ถูกร้องต้องรับผิดชอบต่อผลการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ฟังไม่ขึ้น เพราะ

รัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน มาตรา ๒๕๑ ถึง มาตรา ๒๕๕ มีความมุ่งหมายชัดเจน ซึ่งผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จึงไม่มีเหตุผลที่ต่อสู้ว่าไม่ต้องรับผิดชอบ จึงเหลือประเด็นข้อเท็จจริงตามคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ประเด็นข้อเท็จจริง พิจารณาคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย รวม ๓ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (เงินฝาก) ของตนเอง และ/หรือคู่สมรสอยู่ในชื่อของบุคคลอื่น

ประเด็นที่สอง ไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (ที่ดิน) ของตนเอง โดยทำนิติกรรมอำพรางโอนสิทธิครอบครองไปอยู่ในชื่อของบุคคลอื่น

ประเด็นที่สาม แสดงรายการหนี้สินเท็จ จำนวน ๒๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

การพิจารณาประเด็นที่หนึ่ง ไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (เงินฝาก) ของตนเอง และ/หรือคู่สมรสที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น แบ่งเป็นประเด็นย่อย ดังนี้

๑. ไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (เงินฝากธนาคาร) ของตนเอง ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น

(๑) บัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย ฯ สาขาประดิพัทธ์ ในชื่อของนายพิษณุกร ฯ จำนวน ๒ บัญชี ในการยื่นบัญชีครั้งที่ ๔, ๕ และ ๖ คือ

- บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ ๐๓๔-๑-๖๖๖๗๗-๗ และ

- บัญชีกระแสรายวัน เลขที่ ๐๓๔-๖-๐๕๒๐๓-๓ (ซึ่งเปิดเพื่อใช้เช็คโดยใช้คู่กับบัญชีออมทรัพย์ เลขที่ ๐๓๔-๑-๖๖๖๗๗-๗)

ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องจงใจปกปิดบัญชีเงินฝากทั้งสอง ซึ่งอยู่ในชื่อนายพิษณุกร ฯ ผู้ถูกร้องรับว่าเป็นบัญชีเงินฝากของตน ซึ่งเปิดบัญชีเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑ โดยใช้เช็คจำนวน ๒ ฉบับ จำนวนเงิน ๔๕,๗๕๐,๐๐๐ บาท ได้จากการเล่นการพนัน โดยได้ขอหลักฐานที่ใช้ในการเปิดบัญชีจากนายพิษณุกร ฯ ไปเปิดบัญชีในชื่อนายพิษณุกร ฯ ทั้ง ๒ บัญชี โดยนายพิษณุกร ฯ ยินยอม และผู้ถูกร้องเป็นผู้ลงนามเบิกถอนเงินและลงชื่อส่งจ่ายเช็คมาโดยตลอด

พิจารณาแล้วเห็นว่า เหตุผลของผู้ถูกร้องอ้างว่า หลังจากเปิดบัญชีเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑ แล้ว ก็ทำการเบิกถอนระหว่างวันที่ ๕ มกราคม - ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ รวมเงินที่ถอนเท่ากับจำนวนเงินที่ฝากและไม่ได้ทำธุรกรรมใดๆ กับบัญชีดังกล่าวอีกเลย ทำให้ไม่ทราบยอดเงินคงเหลือที่มีมูลค่า

เพียงเล็กน้อย เมื่อผู้ถูกร้องยอมรับว่าบัญชีเงินฝากทั้ง ๒ บัญชีดังกล่าว เป็นของผู้ถูกร้องและไม่แสดงรายการในบัญชี ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้ง จึงเป็นการจงใจปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากทั้ง ๒ บัญชีนี้

(๒) บัญชีเงินฝากในชื่อของนายจिरายู ฯ จำนวน ๒ บัญชี คือ

- บัญชีธนาคารไทยพาณิชย์ ฯ สาขางามวงศ์วาน (บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ ๓๑๕-๒-๖๒๕๔๕-๗) ในการยื่นบัญชีครั้งที่ ๓

บัญชีนี้เปิดเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยเช็คของผู้ถูกร้อง จำนวน ๓๐,๐๘๐,๐๐๐ บาท ที่ได้จากการเล่นการพนัน ซึ่งผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่าบัญชีเงินฝากนั้นเป็นของนายจिरายู แต่ยอมรับว่าเงินฝากในบัญชีนี้เป็นของผู้ถูกร้อง

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ชื่อบัญชีจะเป็นชื่อของนายจिरายู แต่ผู้ถูกร้องและนายจिरายูได้รับตรงกันว่าเงินฝากในบัญชีตั้งแต่เปิดบัญชีเป็นของผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องจะต้องแจ้งในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ และยอดเงินในบัญชีเงินฝากในการยื่นครั้งที่ ๓ (๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐) กรณีเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มียอดเงินคงเหลือในบัญชี จำนวน ๓,๐๗๓,๘๘๐ บาท ซึ่งผู้ถูกร้องต้องแจ้งในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ครั้งที่ ๓ เมื่อไม่แสดงรายการไว้ จึงเป็นการจงใจปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเงินฝากดังกล่าว

- บัญชีธนาคารกสิกรไทย ฯ สาขานนทบุรีภิบาล ๑ บางกะปิ (บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ ๐๗๗-๒-๕๗๑๕๑-๘) ในการยื่นบัญชีครั้งที่ ๔, ๕ และ ๖

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า มีการเปิดบัญชีโดยเช็คของผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๑,๓๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งได้จากการเล่นการพนัน โดยพันตำรวจโท ปกรณ์ ฯ เป็นผู้สั่งจ่าย เปิดบัญชีวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ วันเดียวกับที่เช็คลงวันที่ แต่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เมื่อเรียกเก็บเงินตามเช็คในวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ แล้ว ก็ให้นายจिरายู ฯ ดำเนินการโอนใช้หนี้เจ้าหนี้ของผู้ถูกร้อง คือ นายภาณุวัฒน์ ฯ และนายวิทยา ฯ คงเหลือ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท นายจिरายู ฯ ได้นำคืนผู้ถูกร้องทั้งหมดในวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ นั้น เงินในบัญชีเงินฝากนี้หลังจากวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นของนายจिरายู ฯ ยอดเงินคงเหลือในบัญชีนี้ในวันยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ครั้งที่ ๔, ๕ และ ๖ จึงเป็นเงินของนายจिरายู ฯ

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องให้นายจिरายู ฯ เปิดบัญชีโดยเช็คของผู้ถูกร้องแสดงว่าผู้ถูกร้องตั้งใจปกปิดเงินและบัญชีดังกล่าว ซึ่งโดยความจริงแล้วเป็นของผู้ถูกร้อง การไม่แสดงรายการบัญชีเงินฝากในการยื่นบัญชีครั้งที่ ๔, ๕ และ ๖ ของผู้ถูกร้อง จึงเป็นการจงใจปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากนี้

๒. ไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (เงินฝากธนาคาร) ของคู่สมรส ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น

(๑) บัญชีเงินฝากในชื่อของนายพิชญกร ฯ รวม ๒ บัญชี ในการยื่นบัญชีครั้งที่ ๑, ๒ และ ๓ ดังนี้

- บัญชีเงินฝากประจำธนาคารกรุงไทย ฯ สาขาสี่แยกสะพานกรุงธน เลขที่ ๐๓๗-๒-๐๒๕๑๖-๑ ยอดเงิน ณ วันที่ยื่นบัญชีทั้ง ๓ ครั้ง คือ ๑๔,๐๐๓,๘๘๓.๘๒ บาท และ

- บัญชีเงินฝากประจำธนาคารไทยพาณิชย์ ฯ สาขานนทบุรี เลขที่ ๑๒๒-๑-๐๑๒๕๓-๕ ยอดเงิน ณ วันที่ยื่นบัญชีทั้ง ๓ ครั้ง คือ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) บัตรเงินฝากธนาคารทหารไทย ฯ ในชื่อของเรือตรีหญิง พัชรภรณ์ ฯ ในการยื่นบัญชีครั้งที่ ๔, ๕ รวม ๒ ฉบับ ฝากเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๑ ครบกำหนดวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ดังนี้

- บัตรเงินฝาก เลขที่ PYO.A. ๓๖๒/๑๓๑๑ จำนวน ๖,๖๐๐,๐๐๐ บาท

- บัตรเงินฝาก เลขที่ PYO.A. ๓๖๓/๑๘๑๖ จำนวน ๑๗,๑๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) บัตรเงินฝากธนาคารทหารไทย ฯ ในชื่อของนางสุนทรี ฯ ในการยื่นบัญชี ครั้งที่ ๔ และ ๕ รวม ๒ ฉบับ ฝากเมื่อ ๔ กันยายน ๒๕๔๑ ครบกำหนด ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ดังนี้

- บัตรเงินฝาก เลขที่ PYO.A. ๓๖๐/๑๖๐๖ จำนวน ๕,๘๐๐,๐๐๐ บาท

- บัตรเงินฝาก เลขที่ PYO.A. ๓๖๑/๑๔๔๑ จำนวน ๑๐,๕๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ไม่ทราบถึงบัญชีเงินฝากและบัตรเงินฝากข้างต้น แต่ทราบในภายหลังเมื่อนางสุรภัญญา ฯ คู่สมรสผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการไต่สวน ฯ ยอมรับว่าเป็นทรัพย์สินของนางสุรภัญญา ฯ ตั้งใจปกปิดมิให้ผู้ถูกร้องทราบเนื่องจากปัญหาในครอบครัวของผู้ถูกร้อง จึงถือไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจปกปิดทรัพย์สินของคู่สมรสที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น

พิจารณาแล้วเห็นว่า เหตุผลของผู้ถูกร้องรับฟังไม่ขึ้น เนื่องจากผู้ถูกร้องและนางสุรภัญญา ฯ เป็นสามีภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย พักอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน กรณีที่นางสุรภัญญา อ้างว่า ได้ปกปิดทรัพย์สินที่ได้สะสมไว้จากการติดตามผู้ถูกร้องไปเล่นการพนันและผู้ถูกร้องเล่นการพนันได้จะมอบหมายให้นางสุรภัญญา ฯ แลกชิพเป็นเงิน โดยนางสุรภัญญา ฯ จะแอบเก็บเงินจำนวนหนึ่งไว้ แต่ข้อเท็จจริงบัญชีเงินฝากในชื่อของนายพิชญกร ฯ และบัตรเงินฝากในชื่อเรือตรีหญิง พัชรภรณ์ ฯ และนางสุนทรี ฯ เป็นเงินจำนวน ๕๗ ล้านบาทเศษ จึงเป็นเหตุผลที่รับฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องจะไม่ทราบจำนวนเงินดังกล่าว การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินในชื่อของคู่สมรสจึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (เงินฝาก) ของตนเอง และ/หรือคู่สมรสที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ตามรายละเอียดที่ได้พิจารณาในประเด็นที่หนึ่งแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นที่สอง กรณีไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (ที่ดิน) ของตนเอง โดยทำนิติกรรมอำพราง โอนสิทธิครอบครองไปอยู่ในชื่อของบุคคลอื่น และประเด็นที่สาม กรณีแสดงรายการหนี้สินเท็จ จำนวน ๒๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งคือนับตั้งแต่วันที่

พิจารณาโดยอาศัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๔๔ เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๓ การห้ามมิให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมือง ๕ ปี นับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง จึงต้องนับตั้งแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นายรักเกียรติ สุขชนะ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๓

นายสุธี สุทธิสมบุรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ